

Dómsmálaráðuneytið
Skúlagata 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 18. ágúst 2026
Tilvísun: 2026081190/S.S.S.

Efni: Umsögn Persónuverndar um áform um breytingar á lögum vegna aðgerða gegn skipulagðri brotastarfsemi

Persónuvernd vísar til áforma dómsmálaráðuneytis um frumvarp til breytinga á hegningarlögum, lögum um meðferð sakamála og lögreglulögum, sem voru birt í samráðsgátt stjórnvalda þann 21. júlí 2026.

Samkvæmt áformaskjalinu er fyrirhugað að lengja frest til afhendingar gagna til verjanda, lögfesta skýra heimild fyrir rannsóknaraðgerðum, styrkja stýrihóp um skipulagða brotastarfsemi, lögfesta sérstakan samráðsvettvang, einfalda heimildir til eftirlits í þágu afbrotavarna og leggja til heimild fyrir löggæslumyndavélum og notkun gervigreindar.

Það er mat Persónuverndar að áformin geti haft áhrif á rétt einstaklinga til friðhelgi einkalífs sem kveðið er á um í 71. gr. stjórnarskrárinnar og 8. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu. Þá er ljóst að allar takmarkanir á slíkum réttindum þurfa að uppfylla ströng skilyrði um lögmæt markmið, brýna nauðsyn og meðalhóf. Persónuvernd bendir því á að gæta þarf ítrustu varfærni við útfærslu fyrirhugaðra lagabreytinga þegar kemur að heimildum ríkisvaldsins til eftirlits og rannsókna.

Hafa þarf m.a. ákvæði laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi, nr. 75/2019, í huga við útfærslu fyrirhugaðra lagabreytinga. Yfirvöld sem fara með refsivörslu þurfa að vinna persónuupplýsingar í samræmi við grundvallarsjónarmið um persónuvernd og friðhelgi einkalífs og gæta þess í hvívetna að upplýsingarnar séu ekki langt umfram það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang vinnslunnar hverju sinni. Vinnslan þarf að vera lögmæt og sanngjörn og tilgangurinn skýrt tilgreindur og málefnalegur. Þá minnir Persónuvernd ráðuneytið, og eftir atvikum viðkomandi löggæslustofnanir sem áformaskjalið varðar, á að æskilegt er að meta áhrif frumvarpsins á persónuvernd í samræmi við 26. gr. ofangreindra laga, áður en drög að því verða lögð fram.

Ekki eru að öðru leyti gerðar athugasemdir við áformin að svo stöddu. Persónuvernd áskilur sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum á síðari stigum ef stofnunin telur þörf á.

F.h. Persónuverndar,

Helga Sigríður Þórhallsdóttir

Stefán Snær Stefánsson